

Vladimir Brodnjak

**RAZLI
RJEČNIK
KOVNI**

**SRPSKOG I
HRVATSKOG
JEZIKA**

š
Školske novine

Izdavač:

NIRO «ŠKOLSKE NOVINE»
Ul. A. Hebranga 40. Zagreb

Urednik:

Ivo Klarić

Recenzenti:

Dr. August Kovačec

Dr. Stjepko Težak

CIP ~ Katalogizacija u publikaciji
Nacionalna i sveučilišna biblioteka, Zagreb

801.323.2=861=862

808.61-06(038)

808.62-06(038)

BRODNJAK, Vladimir

Razlikovni rječnik srpskog i
hrvatskog jezika / Vladimir Brodnjak. -
Zagreb : Školske novine, 1991. - XV, 640
str. ; 24 cm

ISBN 86-7457-074-7

VLADIMIR BRODNJAK

**RAZLIKOVNI RJEČNIK
SRPSKOG I HRVATSKOG
JEZIKA**

UMJESTO PREDGOVORA

Srpsko-hrvatski jezični odnosi u 19. i na početku 20. stoljeća odvijali su se uglavnom na crti Karadžičeve ideje o svesrpstvu («Srbi svi i svuda») prema kojoj hrvatski jezik uopće ne postoji ili na crti »jezičnog jedinstva« hrvatskih vukovaca, prema kojemu su hrvatski i srpski zapravo jedan jedinstveni jezik koji, nažalost, ima dva izražajna oblika: ekavicu i ijekavicu. Tek tridesetih godina ovog stoljeća (1935) izlazi u beogradskom stručnom časopisu »Naš jezik« članak srpskog jezikoslovca Radosava Boškovića pod naslovom »O jezičnoj i stilskoj diferencijaciji srpskog i hrvatskog jezika«. U njemu autor, premda teška srca («hteli mi to ili ne hteli») iskazuje da bi, prema njegovu mišljenju, rječnik razlika između srpskoga i hrvatskoga jezika »mogao imati tri do četiri hiljade reči«. Pošto je nabrojio kojih dvjestotinjak takvih riječi podijeljenih u tri grupe, pripominje: »Današnje leksičke razlike u mnogim slučajevima imaju samo relativnu vrednost; mnogi primeri, po upotrebi svojoj, danas više znače odnos srbizma i hrvatizma negoli odnos isključivo srpskih i isključivo hrvatskih riječi. Vreme, na sreću ruši ono što je stvorila vekovna političko-kulturna izolacija srpskog i hrvatskog dela našega naroda«.

Upozoravam čitatelja da ne zaboravi posljednju rečenicu ovoga prvoga preteče knjige koja je pred njim – rječnika što se bavi jezičnim razlikama između srpskoga i hrvatskoga književnog jezika, jer će se ona, u malo izmijenjenom obliku, ponovno pojaviti pet desetljeća poslije u rječniku jednog suvremenog beogradskog autora.

Drugi preteča ovoga djela pojavljuje se dvije godine kasnije (1937). U Varšavi naimе izlazi te godine na poljskom jeziku »Gramatika hrvatskoga ili srpskoga jezika« hrvatskog književnika i vrsnog poznavatelja jezika Julija Benešića. Tu je Gramatiku Benešić objavio u želji da što više potakne prevodenje hrvatskih i srpskih književnih djela u Poljskoj. Da bi prevoditelje upozorio na zamke što ih čekaju pri prevodenju srpskih odnosno hrvatskih pisaca na poljski, iznio je uz odgovarajuću gramatičku građu i primjere »kroatizama« i »srbizama«, dakle hrvatske riječi koje u srpskome nisu u uporabi, i obratno, kao i riječi koje u hrvatskome znače jedno a u srpskome drugo. Taj nje-gov »rječnik« obuhvaća oko 1300 riječi.

Odgovor na tu sablazan pojavio se u onom istom časopisu u kojem je Bošković svojevremeno napisao svoj, već spomenuti članak – i to odgovor u kome se sam Dvorski i kraljevski jezikoslovac i tvorac srpskohrvatskoslovenačkog jezika (s uključeni-m makedonskim kao južnosrpskim) okomio na Benešića što je uvrstio u svoju Gramatiku taj popis razlika, i proglasio ga kradljivcem srpskih riječi. Jer, prigovara mu, kako može tvrditi da se umjesto srpske riječi *klonfer* u hrvatskome kaže *limar*, kad i u srpskome također postoji riječ *limar*. U jednu riječ, potpuno je obezvrijedio taj Benešićev pokušaj da Poljacima objasni neke stvari i upozori ih na neke razlike između hrvatskoga i srpskoga jezika.

Jedanaest godina kasnije, u golootočkoj fazi Nove Jugoslavije, beogradski književnik Tanasije Mladenović, krčmeći po beogradskim i zagrebačkim redakcijama denuncijacije protiv Benešića, u kojima ga je razotkrivao kao frankovca i ustašu, pozvat će se na taj Belićev članak («O Benešićevoj gramatici«, Naš jezik, Bgd. 1940): »primeri koje on (Belić) navodi da bi pokazao kako g. Benešić na silu boga pokušava da odvoji kin-eskim zidom srpski od hrvatskog jezika, srpski od hrvatskog naroda, upravo frapantno daju pravi lik ovog gospodina koji se odavno, i to ne slučajno, našao na istoj liniji s